

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

Br. Dokumenta: 24.10.1-2017-08

IZVEŠTAJ REVIZIJE
O GODIŠNJIM FINANSIJSKIM IZVEŠTAJIMA CENTRALNE IZBORNE
KOMISIJE
ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31 DECEMBROM 2017

Priština, Juni 2018

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosovo je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da preko kvalitetnih revizija jačamo polaganje odgovornosti u javnoj upravi zarad korišćenje nacionalnih resursa na jedan efektivan, efikasan i ekonomičan način.

Mi obavljamo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije na javnom sektoru kao i sa najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu polaganje odgovornosti javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenju javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizor je odlučio o mišljenju revizije o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Centalne izborne Komisije u konsultaciji sa Pomoćnikom Generalnog Revizora Valbon Bytyqi koji je nadgledao reviziju.

Izveštaj rezultat revizije izvršene od strane Vođe Tima Selvete Foniqi- i članova Shefkije Beka i Adelina Selmani i pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije Faruk Rrahmani.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
1 Delokrug i metodologija revizije	6
2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	7
3 Finansijsko upravljanje i kontrola	11
4 Napredak u sprovođenju preporuka	21
5 Dobro upravljanje	22
Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR	24
Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne i ranijih godina	27
Dodatak III: Pismo potvrđivanja	31

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu sa revizije Godišnjih finansijskih izveštaja Centralne Izborne Komisije za 2017 godinu, koja određuje Mišljenje koje je dato od strane Generalnog Revizora. Pregled finansijskih izveštaja za 2017 godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Spoljnom Planu Revizije, od datuma 23/10/2017.

Naša revizija se fokusira na:

Radnje koje su preduzete od strane Nacionalne Kancelarije Revizije za izvršenje revizije za 2017 godinu, određene su u zavisnosti kvaliteta unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta Centralne Izborne Komisije.

Nacionalna Kancelarija Revizije ocenjuje visoki menadžment i osoblje Centralne Izborne Komisije za saradnju tokom procesa revizije.

Mišljenje Generalnog Revizora

Ne modifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja

Godišnji Finansijski Izveštaji za 2017 godinu *predstavljaju objektivan i istinit prikaz* u svim materijalnim aspektima.

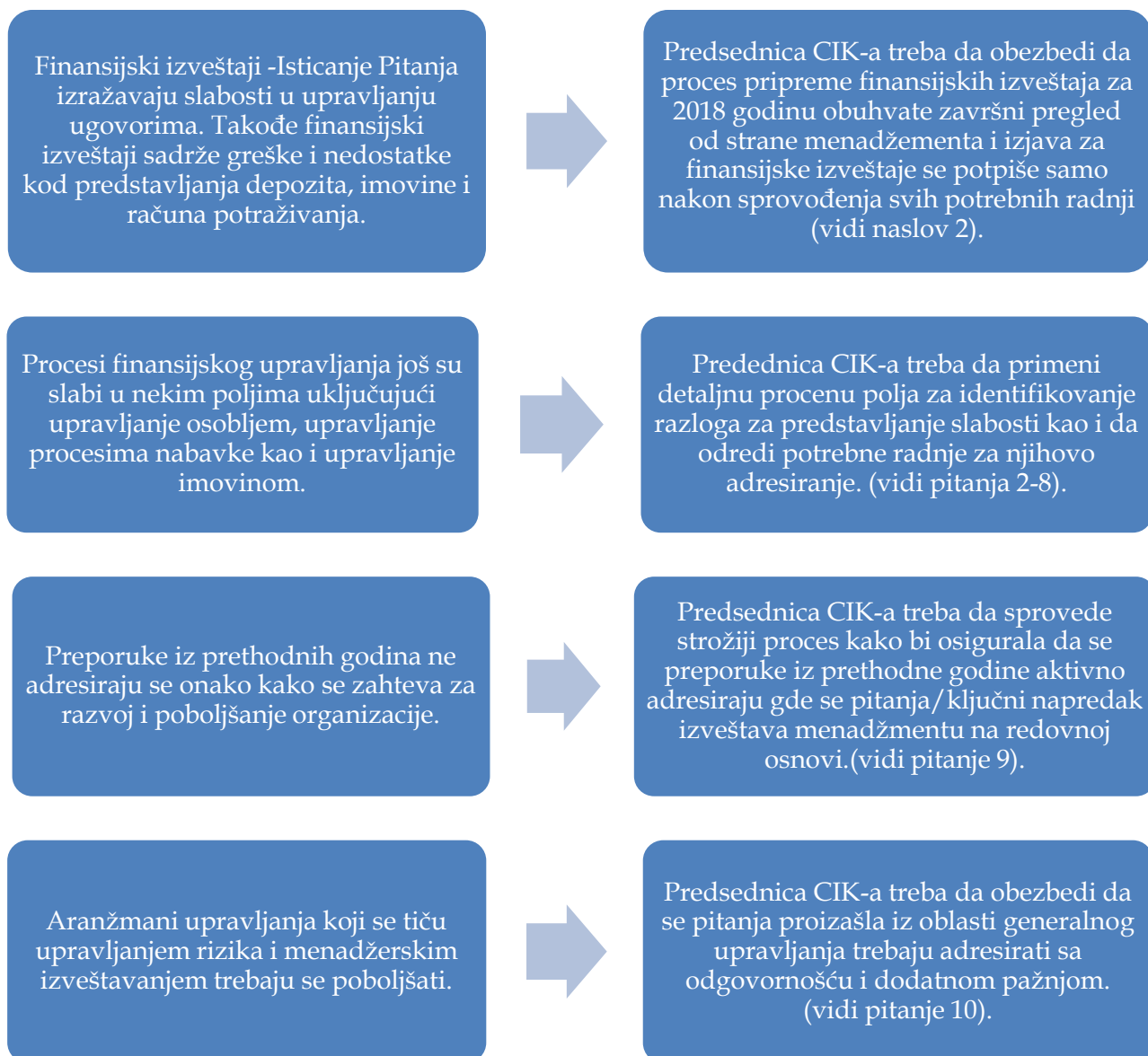
Isticanje Pitanja

Međutim, mi skrećemo vašu pažnju na činjenicu da se snabdevanje za izborni materijal u iznosu od 130,175€, bili su preko ugovorene vrednosti i količine.

Za opširnije vidite Odeljak 2.1 ovog Izveštaja.

Dodatak I, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

Glavni zaključci i preporuke

Odgovor Menadžmenta

Menadžment Centralne Izborne Komisije uzela u obzir i složila se sa detaljnim nalazima i revizijskih zaključaka, i obavezala da će adresirati sve date preporuke.

1 Delokrug i metodologija revizije

Uvod

Nacionalna Kancelarija Revizije (NKR) je odgovorna za obavljanje revizije regularnosti koje uključuje pregled i procenu finansijskih izveštaja i ostalih finansijskih podataka, kao i davanje mišljenja:

- Da li finansijski izveštaji daju pravilan i istinit prikaz finansijskih računa i pitanja za period revizije;
- Da li su finansijski podaci, sistemi i transakcije u skladu sa važećim zakonima i pravilnicima;
- O usaglašenosti funkcija unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije; i
- O svim pitanjima koje proističu iz ili se tiču revizije.

Preduzeti rad revizije zasnovan je na proceni rizika za reviziju Centralne Izbore Komisije (CIK). Analizirali smo aktivnosti CIK -a, o tome do koje se mere možemo osloniti na menadžerskim kontrolama kako bi odredili nivo detaljnih testova, koji su potrebni za obezbeđivanje dokaza koji potkrepljuju mišljenje GR-a.

Odeljci u nastavku pružaju detaljniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na zapažanja i preporuke u svakoj oblasti pregleda.

Naši postupci su uključili pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva, nadovezane supstancijalne testove kao i nadovezani aranžmani upravljanja do one mere koje mi smatramo potrebnim za efektivno obavljanje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao sveobuhvatno odslikavanje svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje se mogu izvršiti na sistemima i postupcima koji su delovali.

2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usaglašenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-a. Uzima se takođe u obzir izjava koja je data od strane Glavnog Administrativnog Službenika (GAS) i Glavnog Finansijskog Službenika (GFS), kada se GFI dostavljaju Ministarstvu Finansija.

Izjava o predstavljanju GFI uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi usaglašenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-a. Ove tvrdnje imaju za cilj da pružaju sigurnost Vladi da su im pružene sve relevantne informacije radi osiguranja da se može preduzeti postupak revizije.

2.1 Mišljenje Revizije

Ne- modifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja

Revidirali smo GFI- Centralne Izborne Komisije za godinu završno sa 31 Decembrom 2017, koji uključuju izveštaj prijema i isplata u gotovom novcu, izveštaj o izvršenju budžeta kao i objašnjavajuće, obelodanjivanja i ostale prateće izveštaje.

Prema našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji za godinu završno sa 31 decembrom 2017, predstavljaju pravilan i istinit prikaz u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor (prema računovodstvu zasnovanom na gotovom novcu), Zakonom br. 03/L-48 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama) i Uredbom MF, Br. 01/2017 o Godišnjem finansijskom izveštavanju budžetskih organizacija.

Osnova za Mišljenje

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Verujemo da su dokazi revizije koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše mišljenje.

Isticanje Pitanja

Skrećemo vam pažnju na činjenicu da su snabdevanja u iznosu od 130,175€, za izborni materijal bile u ugovorenoj vrednosti i količini. U procesu lokalnih izbora CIK je naručio i primio izborni materijal više nego što je predviđeno ugovorom. Materijal je primljen, ali plaćanje nije izvršeno od strane

kancelarije za finansije, zbog toga što je narudžbina prešla ugovorenu količinu. Za posledicu, Ekonomski Operater koji su obavili snabdevanje procesirali su predmet kod izvršitelja sa ciljem prikupljanja sredstava. Shodno tome, ekonomski operateri koji su izvršili isporuke su nastavili slučajeve izvršitelju radi prikupljanja sredstava. Ove obaveze za činjenicu koje su sporne su predstavljene i obelodanjene u finansijskim izveštajima člana 18 - uslovne obaveze.

Odgovornost Menadžmenta i osoba koje su odgovorne za Upravljanje i GFI

Menadžment CIK-a je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje Finansijskih Izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva na Javnom Sektoru – modifikovanog Finansijskog Izveštavanja na osnovu Računovodstva Gotovog Novca te je odgovoran za unutrašnje kontrole koje menadžment ocenjuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koje su uzrokovane bilo usred prevare bilo usred greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama).

Predsednica i Glavni Izvršni šef su odgovorni za obezbeđivanje praćenja procesa finansijskog izveštavanja CIK-a.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja.

Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, pojedinačno ili u grupi mogu da utiču na odluke koje se donose na osnovu ovih GFI.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI bilo da se ona pojavljuju usled prevare ili greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske postupke koje su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu prezentacije finansijskih izveštaja.

2.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostalim zahtevima za izveštavanje

Zahteva se da CIK izveštava u skladu sa određenim okvirom izveštavanja i sa ostalim zahtevima za izveštavanje. Mi smo uzeli u obzir:

- Usklađenost sa Pravilnikom MF. Br. 01/2017 o Godišnjem Izveštavanju od Budžetskih Organizacija;
- Zahteve ZUJFO br. 03/L-048 (sa izmenama i dopunama);
- Usklađenost sa Finansijskim Pravilom br. 01/2013 i br. 02/2013;
- Akcioni plan za adresiranje preporuka;
- Zahteve Postupaka za Finansijsko Upravljanje i Kontrolu;
- Ostali zahtevi za budžetsko izveštavanje, kao što su tromesečni izveštaji uključujući i deveto mesečne izveštaje;
- Izveštaj potpisanih ugovora; i
- Izveštaje za ne izmirene obaveze.

U kontekstu GFI-ma, uprkos korekcije koje je obavila CIK-a, identifikovali smo sledeće nedostatke, kao u nastavku:

- U članu 13, *Izveštaj o primanjima i gotovinskim plaćanjem* - primećeno je da depoziti u iznosu od 36,600€ nisu predstavljeni drugim primanjima i plaćanjima. Ovaj iznos nije predstavljen ni u članu 14 kao ostala plaćanja;
- Član 14. *Izveštaj o izvršenju budžeta* - primećeno je da su u koloni realizacije prilivi kao depoziti bili nepravilno prikazani u iznosu od 39,800€, dok je vrednost depozita bila 73,800€, sa razlikom od 34,000€. Takođe, u istoj tabeli, završni budžet je bio potcenjen za 1,576€;
- Prema članu 16 - *Izveštaju o potraživanjima* - primećeno je da novčane kazne za politička lica u izbornim procesima nisu otkrivene u iznosu od 22,653€. Neobjavljena potraživanja ne pripadaju računima 2014-2017; i
- Prema članu 19 - *Izveštaj o ne finansijskim sredstvima* - primećeno je da su imovina bila potcenjena za 65,970€, što je rezultat nepostojanja imovine u računovodstvenoj evidenciji.

Budući da, što se tiče ostalih zahteva za spoljnim izveštavanjem, izveštaj CIK-a koji su potpisani u 2017. godini dostavljeni RKJN-u bio je nepotpun i tačan. Primetili smo da tri ugovora u ukupnoj vrednosti od 13,653€ nisu uključeni u izveštaj, a ugovor vredan 44,000€ je pogrešno predstavljen dvaput.

2.3 Preporuke u vezi sa Godišnjim Finansijskim Izveštajima

Preporuka 1 Predsednica CIK-a treba da osigurati da je izvršena detaljna analiza za utvrđivanje razloga za Isticanje pitanja, preduzimanjem specifičnih akcija za poboljšanje kontrola u upravljanju ugovorima. U ovome aspektu, da se preduzmu adekvatne akcije za ojačanje unutrašnjih kontrola radi sprečavanja prijema van vrednosti i ugovorenih količina.

Predsednica obezbedi da su postavljeni efektivni procesi da bi se potvrdilo da plan izrade GFI-a za 2018 godinu obraća sva pitanja koja se tiču usklađenosti. To takođe treba da uključujući pregled nacrtu GFI od strane menadžmenta, sa posebnim fokusom na oblastima sa visokim rizikom ili oblastima gde su u prethodnim godinama identifikovane greške. Izjava koja je data od strane Glavnog Administrativnog i Finansijskog Službenika se ne treba potpisati osim ako su prema nacrtu GFI sprovedene sve potrebne kontrole.

Predsednica CIK -a mora osigurati da su uspostavljeni delotvorni procesi kako bi se potvrdilo da su informacije prijavljene menadžmentu i drugim zainteresovanim stranama kritički pregledane pre nego što se podnesu, kako bi se izbegle greške.

3 Finansijsko upravljanje i kontrola

Uvod

Naš rad u vezi sa Finansijski Upravljanjem i Kontrolom (FUK), odražava detaljni rad koji je preduzet o sistemima prihoda i troškova u budžetskim organizacijama. Posebno je u fokusu revizije bilo i upravljanje budžetom, pitanja nabavke kao i ljudski resursi kao i imovina i obaveze.

Zaključak o Finansijskom Upravljanju i Kontroli

Izvršenje budžeta od 97% predstavlja dobar učinak budžeta. Godina 2017 bila je izazovna zbog činjenice da su centralni i lokalni izbori organizovani u periodu kraćem od šest meseci. Kao rezultat brojnih aktivnosti tokom operativnih procesa postojali su i nedostaci koji su predstavljani u izveštaju.

Oblasti u kojima se primećuju najznačajniji nedostaci su u upravljanje osobljem, pri čemu su s odobravanjem nove regulative CIK-a imenovanja na rukovodeće pozicije doneta odlukama bez ikakvih procedura, kao i angažovanje osoblja za izbore (sporazum o posebnim uslugama) u nekim slučajevima su učinjeni bez procedure zapošljavanja. Takođe, nedostaci su identifikovani u klasifikaciji troškova, upravljanju procesima nabavki i upravljanju imovinom.

3.1 Planiranje i izvršenje budžeta

Razmotrili smo izvore budžetskih fondova, potrošnju fondova kao i prikupljene prihode prema ekonomskim kategorijama. To je istaknuto na donjim tabelama:

Tabela 1. Izvori budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ¹	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Izvori Fondova:	11,618,324	16,483,801	16,062,781	5,369,043	5,228,119
Grant Vlade -Budžet	11,618,324	16,482,224	16,062,781	5,369,043	5,228,119
Spoljne donacije	-	1,577	-	-	-

¹ Završni Budžet – odobreni budžet od strane Skupštine koji je kasnije prilagođen od strane Ministarstva Finansija

Sa pregledom budžeta i odlukama Vlade², krajnji budžet u odnosu na početni budžet povećan je za 4,865,477€. Ovo povećanje rezultat je vanrednih parlamentarnih izbora, održanih 11/06/2017, a iznos od 1,577€ bio je donatorski grant.³

Završni budžet za kapitalne investicije smanjen je na 81,000€ za dva kapitalna projekta sa odlukom Vlade⁴. Za ova dva projekta, CIK je podneo zahtev od 10/07/2017 godine za premeštanje sredstava, jer se ne mogu ostvariti zbog angažovanja u dva izborna procesa. Međutim, zahtev za premeštanje nije odobren.

U 2017 godini CIK je potrošio 97% finalnog budžeta ili 16,062,781€, što predstavlja niži trošak za 2% u odnosu na 2016. godinu. Međutim, treba napomenuti da poređenje sa prethodnom godinom u procentima ne daje nikakvu relevantnu informaciju zbog činjenice da je u 2017 godini budžet bio veći kao rezultat organizovanja nacionalnih i lokalnih izbora. Detaljna objašnjenja za trenutnu poziciju su data u nastavku.

Tabela 2. Potrošnja fondova prema ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama:	11,618,324	16,483,801	16,062,781	5,369,043	5,228,119
Plate i Dnevnice	707,864	1,030,364	1,026,967	756,384	714,800
Roba i Usluge	6,436,269	11,038,608	10,689,403	381,570	285,133
Komunalije	48,391	70,028	34,900	22,644	29,513
Subvencije i Transferi	4,200,000	4,200,000	4,196,859	4,198,550	4,198,673
Kapitalne Investicije	225,800	144,801	114,652	9,895	-

Objašnjenja o promenama u budžetskim kategorijama su date u nastavku:

- Budžet robe i usluga potroši 96%. Neutrošen deo je 349,205€ te je ostao kao rezultat povratka plaćanja pojedinaca angažovanih u izbornim procesima zbog grešaka na njihovim računima ili drugim podacima, a sredstva su išla u višak; i
- Budžet za kapitalne investicije potrošen je 79%. Preostali projekti su sprovedeni po nižim troškovima od budžetiranja.

² Odlukom Vlade br. 02/145 dodata su sredstva ovim kategorijama: plate i dnevnice -322.500 €, roba i usluge 2.646.100 €, komunalni troškovi 31.400 €. Kao i pregledom budžeta br. 05-L-125 dodato je 1.944.900€

³ Ovo je bio ne potrošeni grant u 2010 godini koji je bio prenošen tokom godina. Ovaj grant je dobio od italijanske vlade za podršku u izbornom procesu.

⁴ Odlukom br. 01/21 od 22/12/2017. Primljena su sredstva projekta "Sistem upravljanja informacijama" i "Razvoj online aplikacije za registraciju birača van Kosova".

Pitanje 2 – Ne adekvatna klasifikacija troškova

Nalaz	Oprema IT-e, nabavljena u iznosu od 24,779€ bila je budžetirana i nepravilno plaćena iz kapitalnih investicija. U okviru ove uplate primećuje se da je IT-a oprema u iznosu od 16,657€ bila ispod 1,000€. Ovi uređaji trebaju biti budžetirani i plaćeni iz kategorije robe i usluga.
Rizik	Klasifikacija i isplata troškova od neadekvatne ekonomske kategorije utiče na procenjivanje i / ili potcenjivanje odgovarajućih kategorija troškova. Kao rezultat, njihova prezentacija finansijskih izveštaja nije bila pravilna.
Preporuka 2	Predsednica CIK-a treba da obezbedi da se budžetiranje i troškovi sprovede u skladu sa odgovarajućim ekonomskim kategorijama kako bi se omogućilo njihovo pravilno izveštavanje u skladu sa računovodstvenim standardima javnog sektora u skladu sa računovodstvenim planom.

3.2 Prihodi

Prihodi ostvareni od strane CIK-a 2017. godine iznosili su 30,687€. Oni se odnose na prihode prenete sa depozita za političke partije koje su izgubile trku na izborima 24,600€, prihodi od kazni za političke stranke 3,187€, a prihodi od registracije političkih subjekata 2,900€. Ovi prihodi se prenose direktno u Kosovski Budžet.

U poređenju sa 2016 godinom koji su iznosili 2,500€, prihodi 2017 godine bili su u iznosu od 30,687€ kao rezultat izbora održanih 2017 godine.

Preporuka

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.3 Plate i dodaci

Plate i dodaci se plaćaju preko centralizovanog sistema plaćanja kojim upravlja Ministarstvo javne uprave (MPA) i MF-a. Kontrole koje funkcionišu na nivou CIK-a se odnose na mesečnu kontrolu plaćanja, verifikaciju mogućih promena, pregled budžeta za ovu kategoriju i usaglašavanje sa Trezorom.

Završni budžet za plate i dnevnice u 2017 godini iznosio je 1,030,364€. Od toga je potrošeno 1,026,967€. Oni se tiču isplate članova CIK-a i administrativnog osoblja.

Za period tokom izbornog procesa 60% osnovne plate za sve zaposlene primenjen je mesečni dodatak za celo osoblje, i 150€ za dodatne angažmane samo za civilne službenike. Ovaj dodatak primenjen je odlukom Vlade tokom izbornih procesa.

Preporuka

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.4 Upravljanje osobljem

Odobreni broj zaposlenih u CIK-u iznosio je 88, a stvarni broj na kraju godine iznosio je 82. Šest budžetnih pozicija u 2017 godini nije bilo ispunjeno.

Pitanje 3 – Napredovanje u vodećim pozicijama bez procedura

Nalaz CIK je već duže vreme, pokrivao rukovodeće položaje sa vršiocima dužnosti, koji su prekoračili zakonske rokove. Ovo pitanje je takođe obrađeno u prethodnim izveštajima revizije. Sa odobrenjem uredbe⁵ o unutrašnjoj organizaciji, ovi položaji su pokriveni redovnim pozicijama.

Nedostaci su primećeni u procesu unapređenja za pet vodećih pozicija. Ova unapređenje pozicija su izvršena odlukom o premeštanju zaposlenih, na osnovu unutrašnjeg pravila 04/2017. Iako, to nisu bili transferi bila su unapređenje za vodeće pozicije, koja nisu u skladu sa članom 4 paragrafom 1 i 2 Pravilnika Br. 21/2012 za Unapređenja u Karijeri Civilnih Službenika. Ovaj pravilnik zahteva da jedinica za osoblje prethodno pokrene procedure unapređenja. CIK nije objavio konkurs za unapređenje u karijeri.

Rizik Unapređenje na rukovodećim pozicijama bez pokretanja procedura povećava rizik od ograničavanja konkurencije, vršeći unapređenja koja krše princip transparentnosti i zasluga i prema tome takve obaveze mogu biti u suprotnosti sa potrebama CIK-a.

Preporuka 3 Predsednica CIK-a treba da obezbedi da se unapređenja na rukovodećim pozicijama vrše sa unutrašnjim konkursom kako je predviđeno procedurama o unapređenju u skladu sa Uredbom br. 21 /2012.

---

⁵ Pravilnik br. 01/2017 za unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mesta u sekretarijatu centralne izborne komisije.

Pitanje 4 – Izbor osoblja za posebne usluge bez konkurentnih procedura

- Nalaz** CIK je angažovao osoblje za vanredne izbore u junu 2017. Zbog ograničenih rokova za njihovo angažovanje u izbornom procesu i nemogućnosti razvoja pojednostavljenih procedura regrutacije, CIK kao praksu primenjuje angažovanje kandidata sa liste iz prethodnih izbora.
- Zakon o Civilnoj Službi , u članu 12 zahteva se pojednostavljen postupak zapošljavanja za ugovore o posebnim uslugama. Od 14 ugovora koji su testirani za posebne usluge od 2017 godine, primetili smo da u devet slučajeva (koji nisu uzeti sa liste preliminarne izbora) nije bilo dokaza o tome kako su izabrani.
- Rizik** Sporazum o specijalnim uslugama bez pojednostavljenih postupaka zapošljavanja ograničava konkurenciju i povećava rizik da se angažovanje zaposlenih vrši na ne transparentan način i kao posledica toga, dobijene usluge nisu u skladu sa potrebama CIK-a.
- Preporuka 4** Predsednica CIK-a treba da obezbedi da je proces izbora osoblja za posebne službe razvijen tako da je proces transparentan i dostupan svim onima koji ispunjavaju kriterijume.

3.5 Robe i usluge, kao i komunalije

Završni budžet za robu i usluge u 2017 godini iznosio je 11,108,637€. Od toga 2017 godine potrošeno je 10,724,302€. Najveći deo se tiče osoblja angažovanog u izborne procese u iznosu od 8,674,818€, snabdevanja za kancelarijskim materijalom, mobilnim telefonima.

Broj ljudi angažovanih u izbornim procesima za 2017 godinu iznosio 958 osoba. Ovaj broj uključuje ne permanentno osoblje za posebne usluge, komisionere i trenere.

Pitanje 5 - Sastav komisije za procenu nije u skladu sa pravilima nabavke

- Nalaz** U operativnim uputstvu javne nabavke podela obaveza u tački 62.3 jasno se navodi da zvaničnik koji je pripremio tehničke specifikacije za tender ne može biti član komisije za procenu. U nabavci "Računarsko snabdevanje za PKIK-a" u komisiji za procenu prisustvovalo je službeno lice koje je pripremio specifikacije računara.
- Rizik** Imenovanje u procesu ocenjivanja službenika koji su pripremili tehničke specifikacije, osim u suprotnosti sa principima podele dužnosti, ugrožava objektivnost procene tendera od strane komisije. Sve ovo takođe može uticati na izbor dobitničkog operatora na ne-objektivan način.
- Preporuka 5** Predsednica CIK-a mora osigurati da se podela dužnosti poštuje u skladu s uputstvima za nabavku i da analizira zašto taj zahtev nije sproveden u skladu s pravilima nabavke te da se takvi slučajevi spreče.

Pitanje 6 – Često korišćenje pregovaračkog postupka bez objavljivanja

- Nalaz** Od 93 ugovora potpisanih u 28 njih korišćen je postupak pregovora bez objavljivanja. Vrednost ugovora sa ovom procedurom iznosila je 1,347,602€ ili 52% ukupnih ugovora. Ovaj postupak primenjen je uglavnom zbog vanrednih izbora, ali bilo je slučajeva čak i za redovne izbore. Tender za "nabavku UV sprej za lokalne izbore 2017", koji bi trebalo započeti u martu 2017 godine sa otvorenim procedurom na kraju je završen ugovornom vezom vrednom 44,400€ kroz proceduru pregovora.
- Ovaj tender na početku je pokrenut sa otvorenom procedurom, ali je bio odložen 27/06/2017, nakon što nije bilo odgovornih operatora. Razlog odlaganja je bio ne ispunjavanje kriterijuma da „UV sprej ima osiguran zatvarač koji se ne otvara.“ U procesu tenderisanja sa pregovaračkom procedurom ovaj kriterijum je otklonjen.
- Rizik** Upotreba pregovaračkog postupka za redovne izbore zaobilazeći konkurentne postupke, takođe utiče na obeshrabrivanje konkurencije i povećava rizik da su isporuke iznad tržišne cene kao rezultat ograničenja.
- Preporuka 6** Predsednica CIK-a mora osigurati primenu procedura koje pružaju konkurenciju i pružaju mogućnost ponuda svim zainteresovanim operaterima kako bi usluge / snabdevanje budu uzete po najnižim troškovima kako bi se dobila vrednost za potrošeni novac.

Pitanje 7 – Kupovni nalog i aneks ugovori su viši nego dopušteni

Nalaz	U procesu nabavke smo identifikovali nedostatke u nastavku: • Finansijsko pravilo 01/2013, člana 17 tačno određuje da se nalog za kupovinu formira i priprema od strane budžetske organizacije posle izbora ponuđača sa kojim je potpisala ugovor, što podrazumeva da se kupovni nalog ne može formirati preko ugovorene vrednosti. Vrednost kupovnog naloga je za 185,127€ viša nego ugovorena vrednost; i • Osnova ugovora za “Snabdevanje sa UV Sprejom za Lokalne Izbore 2017” bio je u vrednosti od 44,400€. CIK je potpisao aneks ugovor u vrednosti od 4,856€, prelazeći 416€, 10% vrednosti od baze ugovora.
Rizik	Stvaranje naloga za kupovinu po vrednosti ugovora povećava rizik da se narudžbine robe izvan ugovora dostavljaju i prihvate te stvore finansijske obaveze izvan vrednosti ugovora. Ovo može prouzrokovati blokiranje sredstava te ostati neiskorištene za druge kupovine. Prelaženje 10% baznog ugovora, je u suprotnosti sa zakonom o javnoj nabavci.
Preporuka 7	Predsednica CIK-a treba da obezbedi da upravljanje procesima nabavki bude u skladu sa zakonodavstvom i da preduzme konkretne radnje u sprečavanju stvaranja naloga za kupovinu i aneksa ugovora izvan dozvoljenih granica. Neprestani nadzor upravljanja procesa nabavke je neophodan od strane menadžmenta.

3.6 Subvencije i transferi

Završni budžet za subvencije i transfere iznosio je 4,200,000€. Od njih 2017 godine potrošeno je 4.196.859€. Oni se odnose na podršku političkih partija za finansiranje redovnih aktivnosti političkih stranaka, rad parlamentarnih grupa i predizbornih i izbornih aktivnosti.

Sredstva se dodeljuju političkim partijama na osnovu broja mesta u Skupštini. Oni se prenose u tromesečnim periodima nakon što bankarski izveštaj i finansijski izveštaj, kao i parlamentarne grupe za finansijsku podršku političkim aktivnostima, plaćaju troškove 10% raspodele sredstava po političkom subjektu.

Preporuka

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.7 Kapitalne Investicije

Završni budžet za kapitalne investicije iznosio je 144,801 €. Od 2017 godine potrošeno je 114,652€. Oni se odnose na IT-a troškove, softver i hardver.

Preporuka

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.8 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Prema GFI-a u i računovodstvenim evidencijama, neto vrednost osnovnih sredstava bila je 75,280€, dok je vrednost nedovršene aktive 301,808€, a zalihe su bile 7,070€.

Mi smo pregledali dali proces registracije i način odražavanja evidencije je u skladu sa zahtevima finansijskog pravila Br. 02/2013 za upravljanje ne finansijskom imovinom budžetskih organizacija, procesa inventarizacije, obezvređivanje i fizičko postojanje imovine.

Pitanje 8 – Slabosti u upravljanju imovinom

Nalaz

U upravljanju imovinom smo identifikovali nedostatke u nastavku:

- Računovodstveni registar imovine nije bio kompletan, jer kapitalni i ne kapitalni troškovi od 65,970€⁶ nisu evidentirani u odgovarajućoj računovodstvenoj evidenciji;
- Sistem e-imovine nije izračunavao amortizaciju u skladu sa utvrđenim stopama. Ovo je identifikovano u pet slučajeva (laptopovi kupljeni 2014; fotokopije 2012 i multipad 2013) sa početnom vrednošću od 2,798€, što je prema stopama amortizacije trebalo biti prikazano uz nultu vrednost, dok njihova vrednost pogrešno je predstavljena na 1,831€;
- Uredba o upravljanju sredstvima zahteva da se izveštaj o popisu izvede pre pripreme GFI-a, tako da organizacija može uporediti stanje inventara sa državom registra ne-finansijskih sredstava. Komisija je blagovremeno sprovela inventarizaciju, ali nije uskladila popis zaliha sa ne finansijskim registrima; i

---

⁶ Preko 1,000€ su bili 63,896€ i ispod 1,000€ bili su 2,074€.

- U registru ne finansijske imovine, laptop koji je kupljen 2016 godine sa serijskim brojem (SIB06790877) nije bio u organizaciji. Prema izjavama CIK-a, član CIK-a nakon napuštanja institucije nije vratio laptop. Nakon što je identifikovano od strane revizije, CIK je preduzela mere i ovaj laptop je vraćen Organizaciji.

Rizik Identifikovane slabosti u registraciji imovine, njihova amortizacija i ne usklađivanje zaliha sa stanjem izašlim iz inventarizacije, odražavaju slabosti u upravljanju sredstvima. Ovi nedostaci utiču na precenjivanje ili potcenjivanje imovine u GFI-a, što povećava rizik od imovine koja je izložena riziku od gubitka ili lošeg upravljanja.

Preporuka 8 Predsednica CIK-a treba da obezbedi aktivan nadzor nad osobljem koji se na jedan ili drugi način bavi upravljanjem sredstvima radi eliminisanja nedostataka kako u evidentiranju sredstava, tako i zbog obezvređivanja u cilju tačnog izveštavanja vrednosti imovine. Takođe, izveštaj inventarizacije treba da uključi poređenje fizičkog stanja s onim u registrovanom stanju. Ukoliko se utvrdi razlika, one se trebaju odraziti u registar imovine i u računovodstveni registar.

3.9 Potraživanja

Vrednost potraživanja krajem 2017 godine prema dokazima CIK-a iznosila je 22,653€ koja nisu prezentirana u GFI. Od ovih 1,350€ su novčane kazne izrečene političkim subjektima tokom izbora 2017 godine, prenesenih iz prethodnih godina 3,260€ za 2016 godinu; 12,000€ za 2015 godinu i 6,043€ za 2014 godinu.

Politički subjekti nisu bili redovni u plaćanju novčanih kazni. Kao što je navedeno, glavna potraživanja pripadaju prethodnim godinama i njihovo prikupljanje nije posledica gašenja političkih stranaka. CIK kao mehanizam za njihovu naplatu, koristi trenutak zahteva političkih subjekata za potvrđivanje izbora tako da ne vrši potvrđivanje bez otplate duga. CIK nije imao slučaj gde je prikupio dug preko privatnog izvršitelja. Potraživanja nisu otkrivena u GFI-u i mi smo se bavili ovim pitanjem u pod naslovu 2.2.

Preporuke

Mi nemamo preporuka u ovoj oblasti.

3.10 Ne izmirene obaveze

Izjava o ne izmirenim obavezama prema dobavljačima krajem 2017 godine iznosila je 144,089€. Ove obaveze su prenesene da bi se isplaćivale u 2018 godini. Ove obaveze se uglavnom ticale isplate nestalih kadrova angažovanih tokom izbornog procesa, koji su zbog sistemskih grešaka, trezor vratili ova plaćanja i kraj godine fiskalni sistem je onemogućio njihovo izvršenje.

Obaveze izveštavanja su izvršene u skladu sa Finansijskim pravilima br. 02/2013 za prijavu ne izmirenih obaveza.

Kontigentne obaveze predstavljene u GFI -u su 234,783€. Najveći deo ovih potencijalnih obaveza u iznosu od 130,174€ bio je zbog prekoračenja ugovora. Ovo se dogodilo kada je nakon prijema robe CIK odbio da plati prihvaćenu robu, a operateri su poslali slučajeve izvršenja privatnom izvršiocu. Ova velika vrednost potencijalnih obaveza može dovesti do finansijskih poteškoća budžeta 2018 godine. Ovo pitanje doprinelo je isticanju mišljenja i dalje je razrađeno u odeljku 2.1 - (Isticanje pitanja).

Preporuka

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

4 Napredak u sprovođenju preporuka

Naš izveštaj revizije za CIK za 2016. godinu je rezultirao sa 13 preporuka. Od ovih, osam je u potpunosti sprovedeno, tri su u procesu i dve nisu sprovedene. CIK je pripremila Akcioni plan koji pokazuje način na koji će se sprovesti sve preporuke.

Iako je naš izveštaj o reviziji za 2015 rezultirao 12 preporuka, od kojih je preneto osam preporuka koje bi trebalo da budu sprovedene u 2017 godini. Od preporuka iz 2015, tri su sprovedene, četiri su u procesu i sprovođenja i jedna nije sprovedena u vezi sa obezvređivanjem ne-kapitalnih sredstava.

Pitanje 9 – Sprovođenje preporuka iz prošle godine i ranijih godina

Nalaz	CIK je imalo određeni napredak u adresiranju preporuka, međutim, broj preporuka nije u potpunosti adresiran. Ne adresirane preporuke odnose se na oblast upravljanja, kategoriju plata i dnevnica i upravljanje imovinom.
Rizik	Nepotpuno adresiranje preporuka povećava rizik od ponavljanja istih nedostataka, i utiče na to da unutrašnje kontrole i ključni finansijski sistemi neefikasno neadekvatno zadovoljavaju postavljene ciljeve.
Preporuka 9	Predsednica CIK-a treba da razmotri i analizira razloge za ne uspešne preporuke i da odredi novi rok sa osobljem odgovornim za njihovo sprovođenje, sa prvenstvenim fokusom na najvažnije oblasti. Menadžment treba da preduzme pro aktivne radnje protiv predstavljenim preprekama, a sprovođenje treba kontinuirano pratiti.

5 Dobro upravljanje

Uvod

Dobro upravljanje podrazumeva osnovna načela polaganja odgovornosti, efektivnost kontrole, upravljanje rizicima, nezavisnost unutrašnje revizije, koordinaciju NKR a unutrašnjom revizijom i dobrim upravljanjem javnom imovinom.

Ključna pokazatelj u podršci efektivnog upravljanja je i sprovođenje preporuka revizije jer to pokazuje do koje mere menadžment preduzima radnje za poboljšanje postojećih procesa i kontrole. Nivo ispunjavanja zahteva FUK od strane budžetskih organizacija se nadzire i preko popunjavanja kontrolnih spiskova samo-ocenjivanja koji se popunjavaju od strane svih budžetskih organizacija, a na kraju godine se podnose MF-a. Posebne oblasti našeg pregleda u vezi sa dobrim upravljanjem bile su i proces polaganja odgovornosti i upravljanje rizicima, dok su ostale komponente tretirane u okviru gore navedenih poglavlja ili pod-poglavlja ovog izveštaja.

Opšti zaključak o upravljanju

CIK je razmatrao zakonske uslove predviđene pravilima FUK-a i blagovremeno završio samo procenu, te mora uključiti kritičku procenu kod postizanja rezultata. U poređenju sa prethodnim godinama, CIK uprkos suočavanju sa izazovima u organizovanju dva para izbora, imala je napredak u upravljanju procesima i upravljanju organizacijom. Poboljšanja su se odvijala u pogledu propisa o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta i odluke o plaćanju osoblja tokom izbornog procesa.

Međutim, u CIK-u postoji niz slabosti upravljanja, posebno u pogledu nivoa sprovođenja preporuka i nedostatka registra rizika. Ostaje da se ospori poboljšanje ove dve komponente u smislu upravljanja u 2018 godini.

5.1 Sistem unutrašnje revizije

Jedinica za unutrašnju reviziju (JUR) posluje sa revizorom, koji je direktor JUR-a. JUR je u planu za 2017 godinu planirao četiri redovne revizije. Godišnji plan rada je izrađen u skladu sa strateškim planom, gde su postavljena područja revizije za 2017 godinu. Plan je u potpunosti realizovan, a delokrug revizije su bile aktivnosti od 2016 i 2017 godine.

Izveštaji revizije sadrže zaključke i preporuke kojima se identifikuju neki od nedostataka sistema unutrašnje kontrole. Revidirane jedinice su izradile planove za sprovođenje preporuka i njihovo sprovođenje je u toku. Takođe, JUR je dostavila tromesečne izveštaje o svojim aktivnostima CJUUR u MF-a. Komitet revizije je održao četiri redovna sastanka i razmotrili smo nalaze i preporuke unutrašnje revizije i spoljne revizije.

Preporuka

Nemamo preporuka u ovoj oblasti.

5.2 Menadžersko izveštavanje, polaganje odgovornosti i upravljanje rizikom

Za dobro planiranje redovnog nadzora aktivnosti i za omogućavanje efektivnog odlučivanja, menadžmentu je potrebno da poseduje/dobije redovne izveštaje. Polaganje odgovornosti kao proces je ujedno i prihvatanje odgovornosti, održavanje osoba odgovornim za njihove radnje kao i za obelodanjivanje rezultata na transparentan način. A, upravljanje rizikom je proces koji se tiče identifikovanja, analize, procene i radnji/mera menadžmenta da kontroliše i da reaguje prema rizicima koji dovode u opasnost organizaciju.

Proces unutrašnjeg izveštavanja CIK-a funkcioniše prema lancu odgovornosti, u skladu sa zakonom i organizacijskom strukturom. Menadžment održava sastanke po potrebi, na kojima se diskutuje o izveštajima i svim njegovim aktivnostima, a na nekim sastancima se održavaju zapisnici. 2017 godina je bila izazovna godina za CIK zbog velikog obima rada tokom izbornog procesa (vanredni izbori, lokalni izbori i drugi krug izbora).

Pitanje 10 – Slabosti u upravljanju rizikom

Nalaz	CIK nije sastavila registar rizika kako to zahtevaju pravila FUK -a, uprkos činjenici da je učinila napore da to učini. Uprava je počela da identifikuje rizike i dobija podršku od IFES-a ⁷ u sastavljanju registra rizika, a u martu 2018 godine zakazan je sastanak za razmatranje nacрта procene rizika i plana upravljanja rizicima.
Rizik	Nedostatak okončanja liste rizika i njegovo efikasno upravljanje će sprečiti pravovremenu reakciju na rizike sa kojima se suočava organizacija, bilo da se radi o unutrašnjem ili spoljašnjem okruženju. To je zato što pro aktivne akcije koje su potrebne da se spreče ili izbegnu takvi rizici neće biti preduzete na planiran i sistematski način.
Preporuka 10	Predsednica CIK-a treba da obezbedi ubrzanje procesa okončanja registra rizika i započne upravljanje njima. Isto tako, nakon izrade rizika, treba obezbediti delegiranje direktne odgovornosti za upravljanje rizicima u relevantnim sektorima i osigurati efikasno praćenje primene zahteva u ovoj oblasti.

*Ovaj Izveštaj je prevod sa originalne verzije na albanskom jeziku. U slučaju nedoslednosti provladava verzija na albanskom jeziku.

⁷ International Foundation for Electoral Systems

Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Vrsta mišljenja

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom mišljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog mišljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije – što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne i ranijih godina

Komponenta revizije	Preporuke koje su prenete iz 2015 godine	Sprovedene tokom 2017 godine	U procesu sprovođenja tokom 2017	Ne sprovedene
2.3 Preporuke iz prethodne godine	Predsednica CIK a treba da osigura da akcioni plan, pregledan, jasno da definiše odgovorne službenike i vremenske rok za implementaciju		Sa svim postignutim progresom, jedan deo preporuka nije sproveden.	
2.4 Kontrolna Lista samo-ocenjivanja FUK-a	Predsednica CIK-a treba da obezbedi da se primenjuje pregled procene podataka u upitnik kontrolne liste o samo-ocenjivanju da je urađeno adresiranje polja sa slabostima na aktivan način.		Ispunjen je upitnik samo-ocenjivanja, iako je potrebna kritičnija procena nakon što su učinjene procene nisu pokrivala potrebnim dokazima.	
2.5.1 Procena Rizika	Predsednica CIK treba da obezbede da je delegirana direktna odgovornost za upravljanje rizikom odgovornom službeniku i da obezbedi mesečno izveštavanje o sprovođenju zahteva u ovoj oblasti.		Identifikovani su rizici na nivou direkcija, ali još uvek nije okončana konsolidovana lista rizika.	
2.5.2 Aranžmani odgovornosti i menadžersko izveštavanje	Predsednica CIK-a treba da obezbedi da se unutrašnja organizacija Sekretarijata CIK-a se vrši u skladu sa organizacionom strukturom utvrđeno trenutnom Uredbom Takođe, da se izvrši pregled postojećih uređenja za delegiranje odgovornosti i polaganje računa. U slučajevima kada obaveze GIS-a privremeno obavlja neki drugi službenik, delegiranje odgovornosti treba evidentirati u pismenoj formi i da se podaci budu u Plan namene FU-a.	Da.		

3.5.1 Nadoknada (plate i dnevnice)	Predsednica CIK-a treba osigurati da procedure regrutovanja za blagovremeno popunjavanje slobodnih policija, i da za pozicije kojima upravljaju vršioi dužnosti da se nađe trajno rešenje u skladu sa zakonskim zahtevima.		Pozicije su popunjene sa ne odlukama bez pokretanja neke od konkurišućih procedura.	
3.7.1 Kapitalna i ne-kapitalna imovina	Predsednica CIK treba da osigura da se imovina evidentira sa bar kodovima i da se primenjuju odgovarajuće norme amortizacije na imovinu ne amortizovanu.			Nisu preduzete mere.
3.7.1 Kapitalna i ne-kapitalna imovina	Predsednica CIK treba da obezbedi da se službena vozila koriste i upravljaju u skladu sa zakonskim procedurama i pravilima.	Da.		
3.7.2 Tretiranje dugova	Predsednica CIK-a treba da osiguraju da se obaveze prema dobavljačima isplaćuju u zakonskom roku. Ako iz bilo kog razloga dugovi ostaju neplaćeni, o njim se treba na vreme izvestiti MF/Trezor.	Da.		
Komponenta revizije	Preporuke koje su data za 2016 godinu	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
2.1 Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine	Predsednica CIK-a treba da osigura da će dodatne mere biti preduzete s ciljem potpunog sprovođenja preporuka GR-a prema vremenskim rokovima koji su definisani akcionom planom, sa fokusom naročito u najvažnijim oblastima i u pitanjima gde su se preporuke ponovile. Potreban je sistematsko praćenje od strane menadžmenta da se obezbedi efikasno sprovođenje preporuka i u određenim rokovima		Sa svim progresom postignutim u nekim poljima, deo preporuka nije još uvek sproveden.	

2.2 Upitnik samo-ocenjivanja komponenata FUK-e	Predsednica CIK-a treba da osigura da je pregledano dopunjavanje kontrolne liste samo-ocenjivanja te da je obavljeno adresiranje oblasti sa slabostima na pro-aktivan način. Treba se primenjivati jedan mehanizam kako bi potvrdila tačnost kontrolne liste i da se obezbedi prateća dokumentacija.		Jedan deo preporuka u vezi sa samo-ocenjivanjem je adresiran, ali lista rizika još uvek nije okončana.	
2.3.1 Menadžersko izveštavanje i odgovornost	Predsednica CIK-a treba da osigura da unutrašnja organizacija Sekretarijata CIK-a bude u skladu sa organizacionom strukturom definisanom važećim propisima i u skladu sa zakonskim zahtevima.	Da		
3.1.2 Plate i dnevnice	Predsednica CIK-a da osigura da prekovremeni rad i isplate budu izvršene u skladu sa zakonskim normama.	Da		
3.1.2 Plate i dnevnice	Predsednica CIK-a, treba da preduzme konkretne mere i da osigura da pozicije pokrivene sa VD ispune sa osobljem sa redovnim ugovorima putem otvorene konkurencije.		Pozicije su popunjene sa odlukama bez pokretanja neke od konkurišućih procedura.	
3.1.2 Plate i dnevnice	Predsednik CIK-a, da osigura da su ispunjeni uslove za dopunu opisa radnog mesta za svaku poziciju u organizaciji.			
3.1.3 Robe i usluge, kao i komunalije	Predsednica CIK-a treba da osigura da pitanje isplate osoblja angažovanog u izbornim procesima, da se reguliše posebnom odlukom, koja važi za relevantne izbore.	Da		
3.1.6 Zajednička pitanja za robu i usluge i za kapitalne investicije	Predsednica CIK-a da osigura da odgovorno osoblje poštuje određene zakonske korake nad procesom potrošnje, priprema naloga za kupovinu radi se samo nakon potpisivanja ugovora i da se primljenih računi izmire u zakonskome roku.	Da		

3.2.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina	Predsednica CIK-a da osigura da se preduzmu mere za primenu određeni norma za ne kapitalnu imovinu na način da upravljanje ima pune informacije nad imovinom koju poseduje.			Nisu preduzete mere.
3.2.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina	Predsednica CIK-a, treba da osigura da su preduzeti konkretni koraci nad sprovođenjem preporuke o otuđenju, procenjene kao i oštećene imovine, nepotrebne za organizaciju. Takođe se osigura da određena komisija za inventarizaciju obavesti nad odgovornosti za efikasno vođenje ovog procesa, upoređujući trenutno stanje imovine sa registrima ne-finansijske imovine, i pripremu sveobuhvatnog izveštaj o tačnosti, kvaliteta i fizičkog stanja imovine.			Nisu preduzete mere.
3.2.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina	Predsednica CIK-a da osigura da će se dalje delovati prema zahtevima finansijskih pravila i da u slučaju prijama robe osniva komisija za prijam.	Da		
3.2.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina	Predsednica CIK-a da razmatra unutrašnja uputstva i da osigura da oni budu u skladu opštih uputstva Vlade, da osigura da zahtevi i izveštavanje nad korišćenjem vozila budu potpune i redovne.	Da		
3.3 Neizmirene obaveze	Predsednica CIK-a da se osigura da se obaveze plaćaju u zakonskom roku, a neizmireni računi izveštavaju Trezoru u skladu sa finansijskim pravilom 02/2013 o izveštavanju obaveza.	Da		

Dodatak III: Pismo potvrdjivanja

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm në Raportin e auditimit për vitin 2017 dhe për zbatimin e rekomandimeve

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Raportit/Pasqyrave Financiare të **Komisionit Qendror Zgjedhor**, për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2017 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- pas diskutimeve, përgjithësisht jemi pajtuar me të gjeturat dhe rekomandimet dhe tashmë nuk kemi komente për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, dhe pas miratimit në KQZ, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për zbatimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

Enis Halimi, kryeshef ekzekutiv

21 qershor 2018, Prishtinë,